

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Αθήνα, 1η Ιανουαρίου 2021

Ἐγκύκλιος μέ θέμα: «Ἐπί τῇ πρώτῃ τοῦ Ἔτους καί περί τῆς ἐνάργεως τῶν Ἑορτασμῶν γιά τά 200 Χρόνια ἀπό τήν Ἑλληνική Ἐπανάσταση»

«Αδέλφια μας ἀγαπημένα,
Καλή καί εὐλογημένη Χροιά!

Ἐορτάζουμε σήμερα τήν κατά σάρκα Περιτομή τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καί τήν ἐναρξη τοῦ νέου ἔτους 2021. Τιμοῦμε τήν μνήμη τοῦ σοφοῦ Ἁγίου Ἱεράρχου Μεγάλου Βασιλείου Ἐπισκόπου Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας καί ταυτοχρόνως εἰσερχόμεθα σέ μία χροιά, ἡ ὁποία βρίθει διδαγμάτων καί συμβολισμῶν.

Ἀρχίζει σήμερα τό ἔτος 2021, κατά τό ὁποῖο σύμπας ὁ Ἑλληνισμός καί κάθε ἀδούλωτο πνεῦμα θά τιμήσει, παρά τίς ὑγειονομικές δυσκολίες καί μέ σεβασμό πρὸς τά ὑγειονομικά μέτρα προφυλάξεως, τά 200 ἔτη ἀπό τήν Ἐθνική Ἐπανάσταση τοῦ 1821.

Ἡ Ἐκκλησία πανηγυρίζει τήν Ἐπανάσταση ὡς ἓνα πνευματικό γεγονός. Πανηγυρίζει τόν Ἀγῶνα γιά τήν Ἀνεξαρτησία καί τήν Παλιγγενεσία ὡς τύπο τοῦ διαχρονικοῦ ἀγῶνα τοῦ ἀνθρώπου κατά τῆς τυραννίας καί τῆς δουλείας τόσο τῆς ἐξωτερικῆς, ὅσο καί τῆς ἐσωτερικῆς, τόσο τῆς συλλογικῆς, ὅσο καί τῆς ἀτομικῆς. Μέ ἄλλα λόγια, ἡ Ἐκκλησία πανηγυρίζει τό 1821 ὡς μία ἄλλη Ἐξοδο ἀπό τήν νοητή Αἴγυπτο, πρᾶγμα τό ὁποῖο ὑποδηλώνεται καί μέ τόν ἐξαιρετικά συμβολικό ἀγιογραφικά ἐορτασμό τῆς ἠρωικῆς Ἐξόδου τοῦ Μεσολογγίου. Αὐτό εἶναι τό νόημα μέ τό ὁποῖο ἡ Ἐκκλησία συνέδεσε ἀπό τήν ἀρχή τόν ἐορτασμό τῆς Ἐθνικῆς Παλιγγενεσίας, ὡς μερική, δηλαδή, πραγμάτωση μέσα στήν ἱστορική συγκυρία τοῦ λουτροῦ παλιγγενεσίας τοῦ ὅλου ἀνθρώπου (Τίτ. 3, 5).

Ἡ Ἐκκλησία γνωρίζει καί ἐπιλέγει νά κατανοεῖ τήν ἱστορία μέ ὄρους μή γεωπολιτικούς διότι κατανοεῖ τόν κόσμο μέ ὄρους ἐσχατολογικούς. Γι' αὐτό ὁ λόγος τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ καί τότε καί τώρα καί πάντοτε «μωρία» καί «σκάνδαλο» (Α' Κορ. 18, 24). Ἡ Ἐκκλησία σκέπτεται μέ ὄρους «λειτουργικοῦ χρόνου» καί τοῦτο διότι, ὡς φορέας τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ Θεοῦ Λόγου, ἀναλαμβάνει τήν εὐθύνη ἐναντι τῶν ἀνθρώπων πού τήν ἀπαρτίζουν καί τούς διαποιμαίνει, νά μεταμορφώσει τόν χῶρο καί τόν χρόνο.

Τό τόλμημα τῶν προγόνων μας ἦταν μεγάλο! Τετρακόσια χρόνια ὑπό τήν καταπίεση τοῦ ὀθωμανικοῦ ζυγοῦ, κι ὅμως, ἐκεῖνοι κράτησαν τήν πίστη, τήν ἐθνική ταυτότητα καί τήν ἐλπίδα. Ἄλλα ἔθνη, ἂν εἶχαν ἔστω καί γιά λίγες δεκαετίες ὑποστεῖ τόν τυραννικό ὀθωμανικό ζυγό, θά εἶχαν ἀλλοτριωθεῖ. Ὡστόσο, ὁ Ἑλληνισμός ἐπιβίωσε παρά τό παιδομάζωμα, τά σκλαβοπάζαρα καί τίς ἀναρίθμητες βιαιότητες, στηριγμένος στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, τήν θυσία τῶν Νεομαρτύρων καί τήν ἀγωνιστικότητά του.

Σᾶς καλοῦμε σήμερα νά κλίνουμε εὐλαβῶς τό γόνυ ἐνώπιον τῆς σεπτῆς μνήμης τῶν Νεομαρτύρων καί τῶν Ἡρώων τῆς πίστεως καί τῆς πατρῴας γῆς. Τῶν ἀνδρῶν καί γυναικῶν, κληρικῶν καί λαϊκῶν, οἱ ὁποῖοι δέν δείλιασαν μπροστά στό σπαθί τοῦ δημίου ἤ στήν ἀγχόνη τοῦ ὀθωμανοῦ ἱεροδικαστῆ καί ὁμολόγησαν Χριστό Ἀναστάνα. Οἱ Νεομάρτυρες θυσίασαν τήν ζωή τους γιά νά διατρανώσουν τό μήνυμα στούς Ὁρθοδόξους Ἕλληνες ὅτι δέν πρέπει νά ἐξισλαμισθοῦν, δέν πρέπει νά γίνουν ἐξωμότες, ὅτι μέλλον δέν ὑπάρχει χωρίς φῶς Χριστοῦ.

Οἱ περισσότεροι ἐκ τῶν Νεομαρτύρων θά εἶχαν σώσει τήν ζωή τους ἂν εἶχαν ἀλλαξοπιστήσει. Κι ὅμως, στάθηκαν ὄρθιοι μέ ἦθος Χριστιανικό καί τόλμη Ἑλληνική. Προτίμησαν τόν μαρτυρικό θάνατο παρά τήν ἀλλαγὴ πίστεως καί ἐθνικῆς συνειδήσεως. Ἄς μὴν ξεχνοῦμε ὅτι, ὅποιος χανόταν γιά τήν Ὁρθοδοξία, χανόταν καί γιά τόν Ἑλληνισμό. Ὁ ἐξισλαμισμένος «τούρκευε» καί γινόταν διώκτης τῶν Χριστιανῶν, τῶν μέχρι πρότινος ἀδελφῶν του.

«Κατ' ἀλήθειαν τοῦτο εἶναι θαῦμα παρόμοιον ὡσάν νά βλέπη τινάς μέσα εἰς τήν καρδίαν τοῦ χειμῶνος ἔαρινά ἄνθη καί τριαντάφυλλα ... Ἐν τῷ καιρῷ τῆς αἰχμαλωσίας νά βλέπη ἐλευθερίαν!» Ἔτσι ἐκφράζει τόν θαυμασμό του γιά τούς Νεομάρτυρες, τούς μετά τήν Ἄλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως καλῶς ἀθλήσαντας καί ξίφει ἢ ἀγχόνη τελειωθέντας, ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης. Ὁ πολυγραφότατος Νάξιος μοναχός τοῦ 18ου αἰῶνος κατέγραψε 87 συναξάρια Νεομαρτύρων στό περίφημο «Νέον Μαρτυρολόγιον», τό ὁποῖο ἐξεδόθη τό 1799. Μεταξύ τῶν Νεομαρτύρων τούς ὁποῖους καταγράφει, περιλαμβάνεται καί ὁ Φωτιστής τῶν σκλάβων, ὁ Ἅγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός (1714 – 1779), ὁ ὁποῖος ἐργάσθηκε ἀόκνως γιά νά ἀποτρέψει τούς ἐξισλαμισμούς καί νά διαδώσει τήν Ἑλληνορθόδοξη Παιδεία.

Οἱ Νεομάρτυρες ἦσαν οἱ πρῶτοι ἀντιστασιακοί τῆς δουλείας, ὅπως τούς ὀνόμασε ὁ ἀείμνηστος θεολόγος καί ἱστορικός π. Γεώργιος Μεταλληνός. Οἱ ἀγιασμένες αὐτές μορφές, αὐτό τό πραγματικό νέφος τῶν χιλιάδων Νεομαρτύρων, ἦσαν οἱ πρωτεργάτες τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως. Ἄν αὐτοί δέν εἶχαν θυσιασθεῖ γιά τήν Πίστη καί τήν Πατρίδα, δέν θά ὑπῆρχαν τό 1821 Ἕλληνες Ὁρθόδοξοι γιά νά ἀγωνισθοῦν.

Ἡ Ἑλληνική Ἐπανάσταση ἦταν ἐπανάσταση ἐθνική καί θρησκευτική. Δέν ἀντέγραψε καμία ἄλλη ἐπανάσταση οὔτε, ἄλλωστε, θά μποροῦσε νά ἐμπνευσθεῖ ἀπό ἰδεολογίες πού περιεῖχαν ἀθεϊστικά ἢ ἀντικ-

κλησιαστικά μηνύματα. Ο Στήβεν Ράνσιμαν, κορυφαίος Βρετανός Βυζαντινολόγος του 20ού αιώνα, έγραψε στο έργο του «Η Μεγάλη Εκκλησία εν Αίχμαλωσία» ότι: «στη διάρκεια τῶν σκοτεινῶν αἰώνων ἡ Ὁρθοδοξία διαφύλαξε τόν Ἑλληνισμό. Ἀλλά καί χωρίς τήν ἠθική δύναμη τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἡ Ἱδια Ὁρθοδοξία ἴσως νά εἶχε συρρικνωθεῖ».

Τό σημεῖο τοῦ Σταυροῦ «δι' οὗ πάντοτε νικῶμεν» παρουσιάζει ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης στήν πρώτη Προκήρυξή του τῆς 24ης Φεβρουαρίου τοῦ 1821. Ἡ Φιλική Ἐταιρεία εἶχε ὀρίσει, ἤδη ἀπό τόν Ὀκτώβριο τοῦ 1820, ὡς ἡμέρα τοῦ ξεσηκωμοῦ τήν ἡμέρα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τήν 25η Μαρτίου, γιά νά καταδείξει τήν σύνδεση τῆς Παναγίας καί τῆς Ἐλευθερίας, τῆς Πίστεως καί τῆς Πατρίδος. Τήν σύνδεση τοῦ Χριστοῦ καί τῶν Ἑλλήνων ὡς Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας Του. Οἱ πρωταγωνιστές τοῦ Ἀγῶνα ὁμολογοῦν τήν Χριστιανική Πίστη τους καί σέ ὅλες τίς Ἐθνικές Συνελεύσεις θέτουν ὡς προοίμιο τῶν Συνταγμάτων τήν ἐπίκληση πρὸς τήν Ἁγία Τριάδα. Οἱ ὀθωμανοί, γνωρίζοντας ὅτι ὁ Ὁρθόδοξος κληρὸς ἦταν ἡ πνευματική ἡγεσία τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἐκδικήθηκαν πρῶτους ἀπ' ὅλους Πατριάρχες, Ἐπισκόπους, Ἱερεῖς, Μοναχοὺς καί Μοναχές. Καί τοὺς θανάτωσαν μέ τρόπο μαρτυρικό. Μεταξύ αὐτῶν ξεχωρίζει ἡ μορφή τοῦ Ἁγίου Ἐθνοϊερομάρτυρος Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου Ε', τοῦ ὁποῦ τοῦ ἁγιασμένο λείψανο φυλάσσεται στόν Καθεδρικό Ναό τῶν Ἀθηνῶν, μαζί μέ τὰ ἱερά λείψανα τῆς Κυρᾶς τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Ἁγίας Φιλοθέης.

Ἦθελε ὄντως ἀρετήν καί τόλμην ἡ Ἐλευθερία! Οἱ συνθῆκες ἦσαν ἀντίξοες. Ἡ Ἱερά Συμμαχία ἀντιπάλευε τίς ἐθνικές ἐξεγέρσεις λαῶν πού διασποῦσαν τίς μεγάλες Αὐτοκρατορίες. Οἱ Ἕλληνες ἦσαν λιγότεροι ἀριθμητικά, ἀλλά πέτυχαν νά ἐλευθερωθοῦν. Παρά τήν διχόνοια, ἡ ὁποία ἔθεσε σέ κίνδυνο τόν Ἀγῶνα, κατόρθωσαν νά σηκώσουν τό ἀνάστημά τους ἀπέναντι στόν ὀθωμανό δυνάστη, νά προτάξουν καί νά κατακτήσουν τήν Ἐλευθερία ἔναντι τοῦ θανάτου. Οἱ Ἕλληνες ὑπῆρχαν, ὑπάρχουν καί θά ὑπάρχουν! Ὅπως χαρακτηριστικά ἀπάντησε ὁ Ἐθνομάρτυς τοῦ 1821 Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Κυπριανός στόν ὀθωμανό διοικητή καί δήμιό του: «Ἡ Ρωμηροσύνη ἔν νά χαθῆ ὄντας ὁ κόσμος λείπει!». Ὁ Ὁρθόδοξος Ἑλληνισμός, δηλαδή, θά ὑπάρχει, θά ἐπιβιώνει καί θά ἀγωνίζεται μέχρι τήν συντέλεια τοῦ αἰῶνος.

Εἶδαμε ἀδελφοὺς νά χάνονται, ἀλλά δέν λιποψυχήσαμε! Εἶδαμε κατακτήσεις καί ἀπώλειες ἐδαφῶν, ἀλλά δέν σταματήσαμε νά ἀγωνιζόμαστε! Ἡ πίστη στόν Θεό, ἡ συνείδηση τῆς διαχρονικῆς συνέχειας τοῦ Ἐθνους, ἡ ἀγάπη μας γιά τὰ γράμματα, τό ἀντιστασιακό μας ἦθος, ἡ κοινοτική ἀλληλεγγύη, αὐτά ἦσαν τὰ πνευματικά ἐφόδια πού ὀδήγησαν στήν Ἐλευθερία καί θέριεψαν τό κίνημα τοῦ Φιλελληνισμοῦ.

Χωρίς νά ἀπελευθερωθοῦν ὅλα τὰ ἐδάφη ὅπου διαβιοῦσαν Ἕλληνες, ἐπὶ 400 χρόνια γιά τήν Νότιο Ἑλλάδα καί 500 χρόνια γιά τήν Βόρειο Ἑλλάδα, διατηρήσαμε ἄσβεστη τήν φλόγα καί δέν ἀπογοητευθήκαμε! Δέν ὑποδουλωθήκαμε ἠθικά καί πνευματικά. Ἦμασταν καί εἴμαστε πάντοτε

ἐλεύθεροι. Ἐλεύθεροι στήν καρδιά, ἐλεύθεροι στήν σκέψη, ἐλεύθεροι στό φρόνημα, ἐλεύθεροι στήν συνείδηση!

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, διά τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Πολιτιστικῆς Ταυτότητος, ἔχει προγραμματίσει 261 ἐκδηλώσεις σέ ὅλη τήν ἐπικράτειά Της γιά νά τιμηθεῖ ἡ μεγάλη Ἐπέτειος, ὀργανώνοντας ἐκδόσεις, συνέδρια, λατρευτικές συνάξεις καί καλλιτεχνικές ἐκδηλώσεις. Τό Πρόγραμμα βρίσκεται ἤδη ἀναρτημένο στόν ιστότοπο www.ekklisia1821.gr, τόν ὁποῖο δημιούργησε ἡ Ἱερά Σύνοδος εἰδικά γιά τίς Συνοδικές καί Περιφερειακές δράσεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατά τό ἔτος 2021. Παράλληλα, κυοφοροῦνται συνεργασίες μέ τά Ἀνώτατα Ἐκπαιδευτικά Ἰδρύματα, τήν Τοπική Αὐτοδιοίκηση καί ἄλλους Φορεῖς.

Αδέλφια μας, ἐλάτε!

Εἶναι ὁ καιρός νά θυμηθοῦμε, νά μάθουμε, νά ἀναστοχασθοῦμε.

Γιά τήν Ἐλευθερία καί τήν Αὐτοδιάθεση, γιά τό Δίκαιο καί τήν Ἐνότητα, γιά τήν Ἀξιοσύνη καί τήν Φρόνηση.

Γιά τοῦ Χριστοῦ τήν Πίστη τήν Ἁγία καί τῆς Πατρίδος τήν Ἐλευθερία.

Γιά ὅλα ἐκεῖνα τά ἰδανικά πού μᾶς ἔκαναν φωτοδότες ἀγωνιστικότητας, πολιτισμοῦ καί προκοπῆς ἔχουμε τό χρέος καί τήν ἀπαράμιλλη τιμή νά ἐορτάσουμε κατά τήν διάρκεια τοῦ σπουδαίου αὐτοῦ ἔτους τά 200 χρόνια του ἀναστημένου Γένους.

Κι ἂν νομίζουμε πώς οἱ δυσκολίες μποροῦν νά μᾶς νικήσουν, ἄς θυμόμαστε πάντοτε ὅτι ἀνασυστήσαμε τό Κράτος μας βασισμένοι στά ἰδανικά τοῦ '21, ἐνῶ ὅλα «τά ἴσκιαζε ἡ φοβέρα καί τά πλάκωνε ἡ σκλαβιά».

Εἶναι ἡ στιγμή νά τιμήσουμε τό αἷμα μας, νά κοιτάξουμε κατάματα τήν ἱστορία μας. Τούτη τήν ἱστορία, πού λάμπρυνε τό Ἔθνος μας στά πέρατα τῆς Οἰκουμένης. Τούτη τήν δόξα, πού στεφανώνει τίς θάλασσες καί τήν γῆ μας. Τούτη τήν πίστη, πού κρατεῖ ἀταλάντευτη τήν ἐλπίδα ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη αὐτοῦ τοῦ τόπου. Ἀπό τήν Κρήτη ὡς τήν Θράκη κι ἀπό τήν Ἡπειρο ὡς τήν μαρτυρική μας Κύπρο.

Μέ γνώση γιά τό παρελθόν καί χριστιανική βεβαιότητα γιά τό μέλλον, οἱ Μεγάλες Ὁρεσ τοῦ Ἔθνους μᾶς ὀδηγοῦν!

Ἐκ βάθους καρδίας εὐχόμαστε πρὸς ὅλους τό νέο ἔτος νά εἶναι πάροχο παντός ἀγαθοῦ ἐκ τοῦ Νηπιάσαντος γιά τήν σωτηρία μας Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰρηνικό καί εὐλογημένο.

Μέ συγκίνηση, ύπερηφάνεια καί πατρική ἀγάπη

† Ὁ Ἀθηνῶν **Ι Ε Ρ Ω Ν Υ Μ Ο Σ**, Πρόεδρος
† Ὁ Μυτιλήνης, Ἐρεσσοῦ καί Πλωμαρίου Ἰάκωβος
† Ὁ Γουμενίσσης, Ἀξιουπόλεως καί Πολυκάστρου Δημήτριος
† Ὁ Βεροίας, Ναούσης καί Καμπανίας Παντελεήμων
† Ὁ Διδυμοτείχου, Ὁρεστιάδος καί Σουφλίου Δαμασκηνός
† Ὁ Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καί Κονίτσης Ἀνδρέας
† Ὁ Ξάνθης καί Περιθεωρίου Παντελεήμων
† Ὁ Ἄρτης Καλλίνικος
† Ὁ Ἰλίου, Ἀχαρνῶν καί Πετροπόλεως Ἀθηναγόρας
† Ὁ Ζακύνθου Διονύσιος
† Ὁ Κηφισίας, Ἀμαρουσίου καί Ὠρωποῦ Κύριλλος
† Ὁ Νέας Ἰωνίας, Φιλαδελφείας, Ἡρακλείου καί Χαλκηδόνος Γαβριήλ
† Ὁ Γλυφάδας, Ἑλληνικοῦ, Βούλας, Βουλιαγμένης καί Βάρης Ἀντώνιος
Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
† Ὁ Ὠρεῶν Φιλόθεος»

Ἐκ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος